

SXEDIO.326

3.3.1957: Ο ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ ΠΕΦΤΕΙ ΣΤΟ ΜΑΧΑΙΡΑ. ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΤΟΝ ΚΑΙΝΕ ΖΩΝΤΑΝΟ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΡΗΣΦΥΓΕΤΟ ΤΟΥ

Ο Γρηγόρης Αυξεντίου, ο Σταυραετός του Μαχαιρά όπως έγινε γνωστός στη διάρκεια του αγώνα της ΕΟΚΑ, έπεσε στις **3** Μαρτίου **1957**, στην περιοχή της Ιεράς Μονής Μαχαιρά αρνούμενος να παραδοθεί στους Άγγλους.

Ο Γρηγόρης Αυξεντίου γεννήθηκε στο χωριό Λύση της επαρχίας Αμμοχώστου, στις **22** Φεβρουαρίου, **1928**. Γονείς του ήταν ο Πιερής και η Αντωνού Αυξεντίου.

Το **1947** τέλειωσε το Ελληνικό Γυμνάσιο Αμμοχώστου και μοναδική του σκέψη ήταν να καταταγεί στον Ελληνικό στρατό, να γίνει αξιωματικός και να υπηρετήσει την Ελλάδα, που εκείνη την περίοδο ήταν το όνειρο πολλών Κυπρίων.

Γι αυτή την επιθυμία του Γρηγόρη ο πατέρας του αφηγήθηκε:

"Ελεγα στο Γρηγόρη να σπουδάσει ένα κλάδο γραφειακό. Εκείνος μου είπε: "Εγώ θα πάω στην Ελλάδα πατέρα". "Αφού θέλεις να πας έξω, να πας στην Αμερική, στην Αυστραλία, που είναι πλούσιες χώρες, να εκμεταλλευθείς τα νειάτα σου", του απαντησα. "Στην Ελλάδα τί θα κάμεις;"

"Την Ελλάδα πατέρα δεν την αλλάσω, δεν έχει καμιά άλλη χώρα σαν την Ελλάδα", μου απάντησε εκείνος.

"Στο χωριό ήλθε μια μέρα ο Χαρίλαος Μενελάου Παντελίδης. Συνάντησε το Γρηγόρη που τον έβαλε να μεσολαβήσει σε μένα. Ο Γρηγόρης θέλει να πάει στον Ελληνικό Στρατό μου είπε. Εγώ αντίδρασα. Τον απείλησα ότι δεν θα του έδινα λεφτά, ούτε τίποτε άλλο να πάρει μαζί του. Αυτός επέμενε. Ο Γρηγόρης έσκυψε το κεφάλι κι έφυγε μουρμουρίζοντας "εντάξει πατέρα".

Βλέποντας όμως την επιθυμία του Γρηγόρη να πάει στην Ελλάδα ο πατέρας του δεν άντεξε και είπε το "ναι". Δίπλα από το σπίτι του υπήρχε το παπουτσιδικο του Κώστα Περσιάνη.

Ο πατέρας του Γρηγόρη του παράγγειλε ένα ζευγάρι παπούτσια με ειδικούς "πάτους", μέσα τους οποίους του είχε τοποθετήσει μερικές χρυσές λίρες για να πάρει μαζί του σαν θα έφευγε για την Ελλάδα.

Είχε μερικές οικονομίες που είχε κάμει όταν είχε εργασθεί σαν μετανάστης για ένα διάστημα στην Αμερική και γι' αυτό στο χωριό τον φώναζαν ο Πιερός ο Αμερικάνος.

Οι Άγγλοι δεν επέτρεπαν την εξαγωγή χρυσών λιρών και ο τρόπος αυτός ήταν ο πιο βολικός.

Έτσι σε λίγο ο Γρηγόρης έφευγε για την Αθήνα και στις **16 Σεπτεμβρίου 1949** έγραφε στη μητέρα του περιγράφοντας τον πόθο που είχε να υπηρετήσει την Ελλάδα:

"Μη λυπάσαι μητέρα που έφυγα από την αγκαλιά σου, γιατί βρίσκομαι τώρα στην αγκαλιά της Ελλάδας, της στοργικής μάνας όλου του κόσμου, που είναι υλικά φτωχή, αλλά ψυχικά είναι η πλουσιότερη μάνα των αιώνων".

Η μητέρα του, που είχε την ποιητική φλέβα μέσα της, του έγραφε έμμετρα:

"Γιατί εμέν αρνήθηκες για ν αγκαλιάσεις άλλην σ' άρεσαν από μακρυά τα νόστιμα της κάλλη";

Κι εκείνος της απάντησε επίσης με στίχους αφήνοντας ίσως τους μοναδικούς στίχους που είχε γράψει:

"Δεν είναι από μακρυά που γνώρισα τα κάλλη της μητέρα,
μεσ' την καρδιά μου είχαν την και νύκτα και ημέρα".

Στη σχολή όπου παρακάθησε σε εξετάσεις ο Γρηγόρης απορρίφθηκε γιατί είχε γράψει μια έκθεση στη Δημοτική Γλώσσα, όπως αφηγήθηκαν αργότερα οι δάσκαλοι του που τόσο του άρεσε. Όμως κρίθηκε η

γλώσσα που χρησιμοποίησε απαράδεκτη. (Δημοτική θεωρείτο τότε η γλώσσα που χρησιμοποιούσαν περισσότερο οι κομμουνιστές).

Δεν τάβαλε κάτω όμως και με τη βοήθεια κάποιου φίλου του, πήγε στα Ανάκτορα και ζήτησε τη βοήθεια της Βασίλισσας Φρειδερίκης. Εγγραφε στις **3** του Δεκέμβρη, του **1949** στον πατέρα του:

" Αυτή (η βασίλισσα) μας έδωσε μια επιστολή και πήγαμε στον Υπουργό Στρατιωτικών, αλλά τίποτε δεν πετύχαμε. Ο Υπουργός μας είπε να μας βάλει σε μια σχολή Υπαξιωματικών να βγούμε σε τρεις μήνες και μετά να μας βάλει σε γραφείο για να μπορούμε να διαβάζουμε, ώστε να δώσουμε του χρόνου πάλι εξετάσεις στη Σχολή Ευελπίδων".

Τελικά ο Γρηγόρης κατέληξε στη σχολή Εφέδρων Αξιωματικών απ' όπου βγήκε Εφεδρος Ανθυπολοχαγός και διορίστηκε στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα στο **132** Σώμα Προκαλύψεως Β.Σ.Τ **903**.

Όλες του τις επιστολές που έστελλε στον πατέρα του στο χωριό τις υπέγραφε ως Αυξεντίου Γρηγόριος, Ανθυπολοχαγός Πεζικού.

Ωστόσο το **1953**, γύρισε στο χωριό του, τη Λύση, μια και είχε έλθει η σειρά του να απολυθεί.

Αγόρασε ένα αυτοκίνητο, με το οποίο μετέφερε εργάτες στα κτήματα του πατέρα του και αργότερα εργαζομένους στην Επισταθμία Δεκέλειας.

Αυτή την περίοδο είχε αρχίσει και η προετοιμασία του ένοπλου αγώνα της ΕΟΚΑ.

Συναντήθηκε με τον αρχηγό της ΕΟΚΑ στη Λύση και έγινε μέλος δίνοντας απλώς το λόγο της στρατιωτικής του τιμής ότι θα υπηρετήσει στον αγώνα.

Έτσι η ελεύθερη διακίνηση του στη βρετανική βάση της Δεκέλειας του επέτρεπε να επιλέγει στόχους που θα κτυπούσε.

Και πραγματικά την **1η** Απριλίου, **1955**, επικεφαλής μιας ομάδας στελεχών της ΕΟΚΑ κτύπησε με την έναρξη του αγώνα στη Δεκέλεια.

Αργότερα καταζητήθηκε από τους Αγγλους και

βγήκε στο αντάρτικο μια και είχε επικηρυχθεί πρώτα με **250** λίρες και αργότερα με **5,000** λίρες. Οι άγγλοι πρόσφεραν **5,000** λίρες σε όποιον τους έδινε πληροφορίες που θα οδηγούσαν στη σύλληψη του Γρηγόρη Αυξεντίου.

Ο Γρηγόρης Αυξεντίου υπηρέτησε αρχικά στην περιοχή της Κερήνειας, όπου τέλεσε μάλιστα στη διάρκεια του αγώνα, μυστικά τους γάμους του στην Εκκλησιά της Αχεροποιήτου με την συγχωριανή του και αρραβωνιαστικιά του Βασιλική Παναγή, στις **10** Ιουνίου **1955**, ενώ έξω από την Εκκλησία παραφύλαγαν ένοπλοι αντάρτες.

Αργότερα ο Αυξεντίου μετατέθηκε στην περιοχή του Τροόδους κι εγκαταστάθηκε στη Μονή Μαχαιρά.

Το κρησφύγετο του ήταν σε μικρή απόσταση από τη Μονή, αλλά ο ίδιος, πολλές φορές ντυμένος ως καλόγερος, έμενε στη Μονή, όπου σε μια τουλάχιστον περίπτωση, πρόσφερε γλυκό στους διώκτες του σαν να μη συνέβαινε τίποτε.

Ωστόσο, σε δυο χρόνια από την έναρξη του αγώνα της ΕΟΚΑ, στις **3** του Μάρτη το **1957**, προδόθηκε το κρησφύγετο του και οι Άγγλοι το περικύκλωσαν. Μαζί του στο κρησφύγετο του βρισκόταν όλη η ομάδα του: Ανδρέας Στυλιανού, Φειδίας Συμεωνίδης, Αυγουστής Ευσταθίου και Αντώνης Παπαδόπουλος.

Όταν ο Αυξεντίου κατάλαβε ότι είχε περικυκλωθεί το κρησφύγετο του διέταξε τους συντρόφους του να βγουν έξω. Στον Αυγουστή Ευσταθίου που επέμενε να μείνει μαζί του είπε με σταθερή φωνή:

- Εγώ θα πολεμήσω και θα πεθάνω.

Η μάχη του Αυξεντίου με τους Άγγλους κράτησε για πολλές ώρες χωρίς οι Άγγλοι να μπορούν να πλησιάσουν το κρησφύγετό του.

Τελικά οι Άγγλοι έρριψαν βενζίνη από ελικόπτερο και έβαλαν στο κρησφύγετο του φωτιά και τον έκαψαν ζωντανό.

Από αυτή τη στιγμή ο Γρηγόρης Αυξεντίου περνούσε στην αθανασία και πότιζε με το αίμα του το

δέντρο της ελευθερίας της Κύπρου, ενώ το όνομά του γραφόταν στο πάνθεο των ηρώων.

Η εφημερίδα " Ελευθερία" της Λευκωσίας σε ρεπορτάζ της στις **6** Μαρτίου **1957** για τη μάχη του Μαχαιρά έδινε τις πιο κάτω λεπτομέρειες στηριζόμενη σε πληροφορίες απεσταλμένου της όσο και σε πληροφορίες ξένων δημοσιογράφων που είχαν παρακολουθήσει τη μάχη:

"Ο εκ Λύσης της επαρχίας Αμμοχώστου καταγόμενος Γρηγόριος Αυξεντίου, πρώην αξιωματικός του Ελληνικού Στρατού και υπαρχηγός της ΕΟΚΑ, ο οποίος διηύθυνεν αυτοπροσώπως τας εις διαφόρους περιοχάς της νήσου επιχειρήσεις της Οργανώσεως ταύτης, εφονεύθη μικρόν τι μετά την μεσημβρίαν της παρελθούσης Κυριακής **3** Μαρτίου, υπό βρετανών στρατιωτών, κατόπιν δεκαώρου σφοδράς μάχης, κατά την οποία εφόνευσεν ένα των στρατιωτών, δεκανέα.

"Η μάχη διεξήχθη εις ορεινήν περιοχήν, κατάμεστον ανθισμένων αμυγδαλών, κειμένων πλησίον της Μονής Μαχαιρά, και εις την οποία περιοχήν, ο Αυξεντίου είχε εγκατασταθή εντός κρησφυγέτου μετά τινων άλλων ανδρών της ΕΟΚΑ.

"Ούτοι παρεδόθησαν. Ο Αυξεντίου δεν παρεδόθη εις κλήσεις δε του Στρατού, όπως παραδοθή αντιέταξε το "Μολών Λαβέ" του Λεωνίδα, αγωνισθείς από του κρησφυγέτου του εναντίον **60** Βρετανών στρατιωτών, γεγονός το οποίον ανέφερον εις τους τίτλου της σχετικής ειδήσεως των οι "Τάϊμς" του Λονδίνου.

"Κατά την τελευταίαν φάσιν της μάχης ο Αυξεντίου προέβαλεν εκ του κρησφυγέτου του, το οποίον εν τω μεταξύ ανετινάχθη, διά μέσου πυκνού παραπετάσματος μαύρου καπνού και εξετόξευσε βόμβαν εναντίον των στρατιωτών, οι οποίοι έβαλλον δια μυδραλλιοβόλων και έρριπταν εναντίον του χειροβομβίδας και δακρυγόνους βόμβας.

" Αι εκρήξεις της εις διάφορα σημεία του κρησφυγέτου, τοποθετηθείσης δυναμίτιδος, εδόνουν την ατμόσφαιραν.

"Οταν η μάχη ετερματίσθη περί την **2αν** μ.μ. ώραν,

ο Αυξεντίου κατέκειτο νεκρός. Το σώμα του είχεν ουσιαστικώς απανθρακωθή από τας φλόγας, αι οποία επηκολούθησαν τρίτην διαδοχικήν έκρηξιν δυναμίτιδος κατά την οποίαν εχρησιμοποιήθη και βενζίνη.

"Ο θάνατος του 30ετούς Γρηγορίου Αυξεντίου επεσφράγισε μίαν δραματικήν και ριψοκίνδυνον σταδιοδρομίαν, η οποία ήρχισεν από της 1ης Απριλίου 1955, ότε ούτος εξηφανίσθη. Από της ημέρας εκείνης είχεν αρχίσει η ένοπλος δράση της ΕΟΚΑ. Εκτοτε ο Αυξεντίου απέβη ουσιαστικώς ο αρχηγός των επιχειρήσεων εις διαφόρους ορεινάς περιοχάς της Νήσου, μετά δε τον Στρατηγόν Γρίβαν το όνομά του ήτο δεύτερον εις τον κατάλογον των επικηρυχθέντων δια ποσού εκ πέντε χιλιάδων λιρών ανδρών της ΕΟΚΑ. Αρχικώς είχεν επικηρυχθή διά ποσού μόνο 250 λιρών.

"Κατά τον πρελθόντα Δεκέμβριον ο Γρηγόριος Αυξεντίου ευρίσκετο συμφώνως προς επίσημον ανακοίνωσιν, εις την περιοχήν των Πλατρών, οπόθεν κατόρθωσε να διαφύγη εκ του σιδηρόφρακτου κλοιού, με τον οποίον ισχυρόταται στρατιωτικάί δυνάμεις είχαν περιζώσει τας Πλάτρας, το Ομοδος και άλλας περιοχάς. Ελέχθη τότε ότι ο Αυξεντίου είχε κατορθώσει να τοποθετήση όλμον εις απόστασιν ολίγον υαρθών εκ του Στρατηγείου των Πλατρών, το οποίον προετίθετο να βομβαρδίση.

"Οι τέσσαρες σύντροφοι του Αυξεντίου, οι Αντώνιος Παπαδόπουλος, Φειδίας Συμεωνίδης, Αυγουστίνος Ευσταθίου και Ανδρέας Στυλιανού παρεδόθησαν κατόπιν επιμόνων προτροπών του αρχηγού των. Την εσπέραν της χθες μετηνέχθη εις το Γενικόν Νοσοκομείον Λευκωσίας ο εκ των συντρόφων του Γρηγορίου Αυξεντίου Αυγουστίνος Ευσταθίου, φέρων σοβαρά εγαύματα εις αμφοτέρας τας χείρας και το πρόσωπον.

" Ο Αυγουστίνος Ευσταθίου μετά την σύλληψιν του είχε αποσταλή υπό του Στρατού εις το οχυρόν δια να διαβιβάση πρόσκλησιν προς τον Αυξεντίου να παραδοθή, είναι δε το μόνον πρόσωπον το οποίον

γνωρίζει ακριβώς πώς ηγωνίσθη και πώς έζησε τας τελευταίας δραματικές στιγμές του ο αρχηγός αυτού. Ο Ευσταθίου επανεξήλθε του οχυρού, μικρόν τι μετά την δευτέραν υπό του στρατού πυροδότησιν εκρηκτικών υλών προς ανατίναξιν του οχυρού.

" Κατά πληροφορίας συντάκτου της Ελευθερίας και οι τέσσαρες σύντροφοι του Αυξεντίου Παπαδόπουλος, Συμεωνίδης, Ευσταθίου και Στυλιανού, παρεδόθησαν κατόπιν επιμόνων προτροπών του αρχηγού των. Απαντες είχαν εκδηλώσει την απόφασιν των να παραμείνουν εντός του κρησφυγέτου και να αγωνισθούν μέχρις εσχάτων μετά του Αυξεντίου. Κατόπιν όμως επανειλημμένων προτροπών αυτού συνεμορφώθησαν απροθύμως και εξελθόντες του κρησφυγέτου παρεδόθησαν. Η στιγμή του αποχωρισμού του Αυξεντίου από τους τέσσαρας άνδρας του υπήρξεν συγκινητικώτατη. Τους ησπάσθη ένα έκαστον αι όλοι ομού, εζητωκραύγασαν υπέρ της αυτοδιαθέσεως της Κύπρου και υπέρ της Ελλάδος".

Σύμφωνα με επίσημες βρετανικές δημοσιογραφικές πηγές τις οποίες αναδημοσίευσε η εφημερίδα " Ελευθερία" στην ίδια έκδοση της, η πληροφορία προς τις Αρχές για την ύπαρξη του κρησφυγέτου του Αυξεντίου πλησίον της Μονής Μαχαιρά είχε δοθεί από ποιμένα.

Ο Γρηγόρης Αυξεντίου γεννήθηκε στη Λύση στις **22** Φεβρουρίου **1928**. Αποφοίτησε του Ελληνικού Γυμνασίου Αμμοχώστου, τέλειωσε Εφεδρος Αξιωματικός στην Ελλάδα κι υπηρέτησε στα Ελληνογιογκοσλαβικά σύνορα. Επέστρεψε στην Κύπρο το **1953** κι αφού αγόρασε επιβατηγό αυτοκίνητο μετέφερε εργάτες στη στρατιωτική βάση Δεκέλειας.

Εδώ τον βρήκε η έναρξη της δράσης της ΕΟΚΑ κι' από την πρώτη μέρα πήρε μέρος κατά την πρώτη μέρα της εξέγερσης στην επαρχία Αμμοχώστου τοποθετώντας εκρηκτικές ύλες σε στρατιωτικές εγκαταστάσεις στη Δεκέλεια και κατέληξε στην επαρχία Κερύνειας. Σε λίγες μόνο μέρες από την έναρξη του αγώνα καταζητήθηκε από τους Αγγλους κι επικυρώθηκε με **250** λίρες κι αργότερα με των **5,000** λίρες.

Από την επαρχία Κερύνειας μετακινήθηκε στην περιοχή Τροόδους και το **1957** κατέληξε στον Μαχαιρά όπου έπεσε στις **3** Μαρτίου του ίδιου χρόνου αφού διέταξε τους άνδρες του Αντώνη Παπαδόπουλο, Αυγουστή Ευσταθίου, Φειδία Συμεωνίδη και Ανδρέα Στυλιανού να παραδοθούν.

Για τον ηρωικό θάνατο του Γρηγόρη Αυξεντίου ο Λαϊκός μας ποιητής και συγχωριανός του, Πάυλος Λιασίδης έγραψε το πιο κάτω ποίημα με τίτλο " Κάθε τρεις του Μάρτη":

Πα στα βουνά του Μασιαιρά στον σπήλιον που σε κρούσαν
τζιειπάνω τζιει να στήσουσιν Γληόρη τ άγαλμάν σου
του Λεωνίδα την φωνήν στα σιείλη σου π' ακούσαν
τζιαμαί που ποθανάτησες για πάντα τ' όνομάν σου.

Τζι όσοι αντάρτες ζήσουσιν, οι Αγγλοι πιον να φύουν,
τζιειπάνω τζιει νέον χωρκόν πρέπει να πα να χτίσουν
τζιαι τ όνομάν του να γραφτεί, Γληόρης Αυξεντίου
σαν το γρουσάφιν πον μπορούν οι γρόνοι να μαβρίσουν.

Τζιαι τρεις του Μάρτη ταχτικά ναν το μνημόσυνο σου
η σελλομάα του βουνού το ξυλοκρέβατον σου
ναν η σημαία ουρανός, να σσι έπει παναθκιών σου
τζι οι αθθισμένες αθασιές το νεκροσέντονό σου.